

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА
Кафедра соціально-гуманітарних і правових дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Гарант освітньої програми
Л.Ю.Матенчук

« 31 » 05 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОСНОВИ ПРАВОЗНАВСТВА

Рівень вищої освіти	початковий (короткий цикл)
Освітній ступінь	молодший бакалавр
Галузь знань	18 Виробництво та технології
Спеціальність	181 «Харчові технології»
Освітня програма	Харчові технології
Факультет	інженерно-технологічний

Умань – 2021 р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Основи правознавства» для здобувачів початкового рівня (короткий цикл) вищої освіти спеціальності 181 – Харчові технології освітньої програми Харчові технології. Умань: Уманський НУС, 2021. 18 с.

Розробник

доцент., к.п.н.

(О. А. Поліщук)

_____ (підпис)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри соціально-гуманітарних і правових дисциплін

Протокол від « 31 » 08 2021 року № 1

Завідувач кафедри

Л. В. Машковська

« 31 » 08 2021 р.

Схвалено науково-методичною комісією інженерно-технологічного факультету

Протокол від « 31 » 08 2021 р. № 1

Голова _____ І. Л. Заморська

« 31 » 08 2021 року

©УНУС, 2021 рік

©Поліщук О.А.,2021 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти, назва освітньої програми	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 18 Виробництво та технології	НОРМАТИВНА	
Модулів – 1	Спеціальність 181 Харчові технології	Рік підготовки	
Змістовних модулів – 3		1-й	-
Індивідуальне науково-дослідне завдання: науковий реферат		Семестр	
		1-й	-
Загальна кількість годин – 150	Рівень вищої освіти – початковий рівень (короткий цикл) вищої освіти Освітня програма <u>Харчові технології</u>	20 год.	-
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 6		Лабораторні	
		22 год.	-
		Самостійна робота	
		48 год.	-
		Індивідуальні завдання – 5 год.	
Вид контролю – залік			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою курсу «Основи правознавства» є вивчення та розуміння основних понять Конституції та чинного законодавства України, закономірностей побудови правової держави, надання на доступному рівні знань з юридичних наук, виховання у них поважного ставлення до законів та підзаконних актів України. Засвоєння специфічної фахової термінології, певного правового мінімуму знань з різних галузей права – неодмінна передумова майбутньої професійної діяльності фахівця в обставинах сучасного економічного життя.

Завдання дисципліни полягає у:

- формуванні на доступному теоретичному рівні знань і понять національного права України;
- формуванні доступного рівня правової свідомості та правової культури;
- вмінні на доступному рівні тлумачити і правильно застосовувати нормативно-правові акти в практичній діяльності

Місце дисципліни у структурно-логічній схемі підготовки здобувачів вищої освіти. Дисципліна Основи правознавства є частиною циклу соціально-гуманітарної підготовки здобувачів вищої освіти відповідно до ОП Харчові технології (молодший бакалавр). **Передують вивченню дисципліни:** ОК 3 (Історія та культура України) та ОК 2 (Українська мова).

Дисципліна передуює ОК 1 (Іноземна мова) та ОК 5 (Фізичне виховання) та дисциплінам фундаментальної, природничо-наукової, професійної та практичної підготовки.

Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми технологічного і технічного характеру, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов у виробничих умовах підприємств харчової промисловості та у процесі навчання, що передбачає застосування теоретичних основ і методів харчових технологій.

Компетентності:

- К02 Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.
- К03 Здатність виявляти ініціативу.
- К07 Здатність працювати в команді.
- К08 Здатність працювати автономно.
- К13 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства, реалізовувати свої права та обов'язки як члена суспільства за необхідності його сталого розвитку

Програмні результати навчання:

РН 2 Виявляти творчу ініціативу та підвищувати свій професійний рівень шляхом продовження освіти та самоосвіти.

РН 13 Підвищувати ефективність роботи шляхом поєднання самостійної та командної роботи.

РН 19 Формувати і відстоювати власну світоглядну та громадську позицію, діяти соціально відповідально і свідомо.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМ 1. Основи теорії права.

Тема 1. Основи теорії права.

Місце і роль права в системі соціальних норм. Поняття та види соціальних норм. Право і мораль та їх відмінні ознаки. Поняття та ознаки права. Поняття і класифікація норм права. Система права. Загальна характеристика галузей права України. Джерела права. Закони і підзаконні нормативно-правові акти. Правосвідомість і правова культура.

Тема 2. Реалізація права.

Реалізація права: поняття та форми. Правовідносини: поняття та види. Правомірна поведінка, її ознаки та види. Поняття і основні ознаки юридичної відповідальності. Мета і функції юридичної відповідальності. Верховенство права і законність.

ЗМ 2. Основні галузі права України.

Тема 3. Основи цивільного права.

Загальна характеристика Цивільного кодексу України. Відносини, що регулюються цивільним правом.

Суб'єкти цивільного права. Громадяни (фізичні особи), їхні основні юридичні властивості як суб'єктів цивільно-правових відносин. Поняття і зміст цивільно-правові правоздатності і дієздатності громадян: повна, неповна, часткова. Обмеження дієздатність Визнання громадянина недієздатним.

Спеціальна правосуб'єктність юридичних осіб. Органи юридичних осіб. Порядок виникнення, реорганізації та ліквідації юридичних осіб.

Право власності та його конституційний захист. Право власності в Україні.

Поняття цивільно-правової угоди та цивільно-правового договору.

Види цивільно-правових договорів. Окремі види договорів (договір купівлі-продажу, договір майнового найму (оренди), договір позики, договір доручення).

Тема 4. Основи спадкового права.

Поняття спадщини. Спадкування за законом та за заповітом.

Поняття та види строків позовної давності.

Тема 5. Основи сімейного права України.

Загальна характеристика Сімейного кодексу України.

Поняття шлюбу, умови та порядок його укладення, Підстави та порядок розірвання шлюбу. Визнання шлюбу недійсним.

Майнові права подружжя.

Взаємні права та обов'язки батьків та дітей. Позбавлення батьківських прав.

Опіка, піклування. Усиновлення.

Тема 6. Основи земельного права.

Земельне право та земельні правовідносини. Земельний кодекс України — джерело земельного права. Склад та цільове призначення земель України. Права на землю. Приватизація земельних ділянок. Правові засади ринкового обігу земельних ділянок.

Тема 7. Основи екологічного права.

Поняття і предмет екологічного права. Джерела екологічного права. Суб'єкти та об'єкти екологічного права. Механізм забезпечення екологічної безпеки. Юридична відповідальність за порушення екологічного законодавства

Тема 8. Основи трудового права.

Загальна характеристика Кодексу законів про працю України. Колективний договір як джерело та інститут трудового права: поняття, зміст та порядок укладання.

Поняття, сторони, зміст трудового договору та трудові правовідносини.

Умови та порядок прийняття на роботу.

Переведення працівника на іншу роботу. Переміщення працівника на інше робоче місце.

Розірвання трудового договору з ініціативи працівника.

Розірвання трудового договору з ініціативи власника підприємства, установи, організації або уповноваженого ним органу.

Робочий та його види.

Поняття та види часу відпочинку. Робочий час і час відпочинку неповнолітніх.

Поняття та зміст трудової дисципліни. Правила внутрішнього трудового розпорядку.

Види дисциплінарних стягнень та порядок їх накладення.

Матеріальна відповідальність працівників за шкоду, заподіяну з їх вини підприємству.

Порядок розгляду індивідуальних трудових спорів.

Тема 9. Основи адміністративного права.

Загальна характеристика кодексу України про адміністративні правопорушення.

Поняття адміністративного проступку. Поняття адміністративної відповідальності.

Види адміністративних стягнень.

Адміністративна відповідальність неповнолітніх.

Тема 10. Основи кримінального права

Загальна характеристика Кримінального кодексу України.

Поняття злочину та його ознаки. Стадії вчинення злочину. Добровільна відмова від вчинення злочину. Співучасть у вчинення злочину. Види співучасників злочину.

Види кримінальних покарань. Поняття неосудності.

Кримінальна відповідальність неповнолітніх.

4. Орієнтовна структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1.												
<i>Змістовий модуль 1. Основи теорії права та законодавства України</i>												
Тема 1. Основи теорії права.	8	2	2			4						
Тема 2. Реалізація права.	8	2	2			4						
Разом за змістовим модулем 1	16	4	4			8						
<i>Змістовий модуль 2. Основні галузі права України</i>												
Тема 3. Основи цивільного права.	8	2	2			4						
Тема 4. Основи спадкового права.	8	2	2			4						
Тема 5. Основи сімейного права.	8	2	2			4						
Тема 6. Основи земельного	8	2	2			4						
Тема 7. Основи екологічного права.	8	2	2			4						
Тема 8. Основи трудового права.	12	2	4			6						
Тема 9. Основи адміністративного права.	8	2	2			4						
Тема 10. Основи кримінального права.	8	2	2			4						
Разом за змістовим модулем 2	68	16	18			34						
ІНДЗ	6				6							
РАЗОМ	90	20	22		6	42						

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
Модуль 1. (ЗМ.1.) Основи теорії права та законодавства України			
1.	Тема 1. Основи теорії права.	2	
2.	Тема 2. Реалізація права	2	
	РАЗОМ	4	
Модуль 1. (ЗМ.2.) Основні галузі права України			
3.	Тема 3. Основи цивільного права	2	
4.	Тема 4. Основи спадкового права	2	
5.	Тема 5. Основи сімейного права.	2	
6.	Тема 6. Основи земельного права.	2	
7.	Тема 7. Основи екологічного права.	2	
8.	Тема 8. Основи трудового права України	4	
9.	Тема 9. Основи адміністративного права.	2	
10.	Тема 10. Основи кримінального права.	2	
	РАЗОМ	18	
	РАЗОМ	22	

6. Самостійна робота

з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
	Модуль 1. (ЗМ.1.) Основи теорії права та законодавства України.		
	Тема 1. Основи теорії права (базова та додаткова література). Самостійне опрацювання питань: 1. Система права. 2. Загальна характеристика галузей права України. 3. Правова свідомість і правова культура.	4	
	Тема 2. Реалізація права (базова та додаткова література) Завдання: 1. Назвати та охарактеризувати поняття: «правомірне поведінка», «правовідносини», «правопорушення», «юридична відповідальність».	4	

Модуль1. (ЗМ.2.) Основні галузі права України			
	<p>Тема 3. Основи цивільного права (базова та додаткова література).</p> <p>Завдання:</p> <p>1. Охарактеризувати види та ознаки фізичних та юридичних осіб.</p>	4	
	<p>Тема 4. Основи спадкового права (базова та додаткова література).</p> <p>Завдання:</p> <p>1.Скласти схему черг спадкоємців за законом.</p>	5	
	<p>Тема 5. Основи сімейного права України (базова та додаткова література).</p> <p>Самостійне опрацювання питання:</p> <p>1. Підстави та порядок розірвання шлюбу. Визнання шлюбу недійсним.</p>	5	
	<p>Тема 6. Основи земельного права (базова та додаткова література).</p> <p>Самостійне опрацювання питань:</p> <p>1. Приватизація земельних ділянок.</p> <p>2. Правові засади ринкового обігу земельних ділянок.</p>	5	
	<p>Тема 7. Основи екологічного права (базова та додаткова література).</p> <p>Самостійне опрацювання питання:</p> <p>1. Механізм забезпечення екологічної безпеки.</p>	5	
	<p>Тема 8. Основи трудового права (базова та додаткова література).</p> <p>Самостійне опрацювання питань:</p> <p>1. Трудові спори: поняття і класифікація.</p> <p>2. Комісії по трудових спорах: їхня організація та компетенція.</p> <p>3. Справи, що підлягають безпосередньому розгляду в суді.</p> <p>4. Колективні трудові спори та порядок їхньої вирішення</p> <p>Завдання:</p> <p>1.Скласти схему трудових прав громадян.</p> <p>2.Скласти схеми видів робочого часу і часу відпочинку.</p>	6	

	Тема 9. Основи адміністративного права (базова та додаткова література). Завдання: 1.Скласти схему джерел адміністративного права.	5	
	Тема 10. Основи кримінального права (базова та додаткова література). Завдання: 1.Назвати та охарактеризувати особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх.	5	
РАЗОМ		48	

7. Індивідуальні завдання

7.1. Науковий реферат

З метою поглиблення знань із дисципліни, набуття навичок самостійної роботи з літературою пропонується виконання індивідуальних творчих завдань у вигляді написання наукових рефератів. Написання реферату займає важливе місце у процесі організації самостійної роботи студентів і є важливим засобом поглиблення знань з навчальної дисципліни. Реферати стимулюють до більш глибокого вивчення предмета, розвивають вміння користуватися навчальною літературою і законодавством, складати бібліографію.

Реферати виконуються на основі самостійного вивчення рекомендованої літератури і законодавства, перелік яких не обмежує ініціативи студента і його можливостей у використанні більш широкого кола наукових досліджень.

До літератури відносяться: першоджерела; підручники і навчальні посібники; наукові дослідження (монографії, наукові статті та ін.)

З проблем, досліджених у наукових рефератах, студенти можуть підготувати і доповісти під час проведення семінарських занять або засідань наукового студентського гуртка.

Орієнтовна тематика рефератів:

1. Основні закономірності виникнення держави і права.
2. Особливості формування держави у різних народів.
3. Типи держави і права.
4. Загальна характеристика держав, що існували на території України.
5. Основні напрямки формування громадянського суспільства і правової держави в Україні.
6. Поняття та система нормативних актів.
7. Право творення як процес самоорганізації права.

8. Реалізація норм права: загальна характеристика.
9. Поняття і види правосвідомості і правової культури.
- 10.Правова поведінка.
11. Історичні передумови розвитку конституційного процесу в Україні.
12. Поняття та види референдумів в Україні.
- 13.Вибори президента в Україні.
14. Інститут президентства в Україні.
15. Вибори народних депутатів України.
16. Статус народного депутата України.
- 17.Вибори депутатів місцевих рад.
18. Виконавча влада в Україні.
19. Загальна характеристика місцевого самоврядування в Україні.
20. Система, органи і посадові особи місцевого самоврядування.
- 21.Система і джерела адміністративного права.
- 22.Органи (посадові особи), уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення.
23. Проведення у справах про адміністративні правопорушення.
24. Юридичні факти.
- 25.Дієздатність фізичних осіб. Її види.
- 26.Спадкування за заповітом.
- 27.Здійснення права на спадкування.
- 28.Поняття та ознаки юридичної особи.
29. Визначення походження дитини.
30. Поділ майна подружжя.
- 31.Усиновлення.
32. Матеріальна відповідальність сторін трудового договору.
33. Оплата праці.
34. Праця жінок та молоді.
- 35.Порядок використання та охорона надр.
36. Юридична відповідальність за екологічні правопорушення.
- 37.Загальна характеристика законодавства про охорону навколишнього природного середовища.
38. Управління в галузі використання і охорони земель.
- 39.Особливість кримінальної відповідальності при співучасті.
40. Особливість кримінальної відповідальності при добровільній відмові від вчинення злочину.

8. Методи навчання

Під час викладання дисципліни «Основи правознавства» використовуються наступні методи навчання:

8.1 Традиційні методи (технології) навчання:

Лекція – логічно вивершений, науково обґрунтований і систематизований виклад певного наукового або науково-методичного питання, ілюстрований, за необхідності, засобами очності та демонстрацією зентацій. Лекція покликана формувати в студентів основи знань з певної наукової галузі, а також визначити напрямок, основний зміст і характер усіх інших видів навчальних занять та самостійної роботи студентів з відповідної навчальної дисципліни.

Практичне заняття – форма навчального заняття, спрямована на закріплення студентом теоретичних знань, отриманих як на лекційних заняттях, так і в процесі самостійного вивчення матеріалу, а також під час виконання індивідуальної науково-дослідної роботи. У процесі проведення практичного заняття організовується дискусія, проводяться інтерактивні методи навчання; вирішуються конкретні правові ситуації; здійснюється самонавчання на основі конспектів, посібників та іншої рекомендованої літератури, навчальних мультимедійних матеріалів, через електронне модульне середовище навчального процесу Moodle.

8.2 Інноваційні методи (технології) навчання.

Мозковий штурм – метод розв'язання невідкладених завдань за дуже обмежений час, суть якого полягає в тому, щоб висловити якнайбільшу кількість ідей за невеликий проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію.

Кейс-метод – метод аналізу конкретних правових ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу.

Презентації – виступи перед аудиторією, використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, інструктажу, демонстрації нових товарів та послуг.

Рольові ігри – форма активізації студентів, за вони задіяні в процесі інсценізації певної виробничої ситуації у ролі безпосередніх учасників подій.

8.3 Дистанційне навчання

Дистанційне навчання – індивідуалізований процес передання і засвоєння знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчання у спеціалізованому середовищі, яке створене на основі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій. Дистанційне навчання в Уманському НУС здійснюється відповідно до положення «ПРО СИСТЕМУ УПРАВЛІННЯ НАВЧАННЯМ MOODLE УМАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ САДІВНИЦТВА»

<https://www.udau.edu.ua/assets/files/legislation/polozhennya/2016/Polozhennya-pro-sistemu-upravlinnya-navchannyam-Moodle-Umanskogo-NUS.pdf>

Дисципліна «Основи правознавства» для дистанційного навчання розміщена на платформі «MOODLE» <https://moodle.udau.edu.ua/login/index.php>

Перелік наочних засобів навчання

- слайдові презентації у програмі Microsoft Office Power Point;
- інформаційні стенди у навчальній аудиторії.

9. Методи контролю

Для забезпечення оцінювання студентів проводиться поточно-модульний контроль. З дисципліни «Основи правознавства», для якої підсумковий контроль передбачено у формі заліку, на поточно-модульний контроль виділяється 100 балів.

Об'єктами поточного контролю є:

Вид роботи	Характеристика контролю
Письмове опитування	Здобувачі дають лаконічні відповіді на питання, передбачені під час вивчення курсу письмово, або у вигляді реферативного повідомлення, або у вигляді ЕСЕ. Оцінюванню підлягають правильність та конкретність відповіді на поставлене питання. Позитивним є формування відповідей на основі основної та допоміжної літератури за останні десять років.
Усне опитування	Здобувачі дають відповіді в усній формі на питання пов'язані із теоретичними або практичними аспектами теоретичної частини дисципліни. Оцінюванню підлягають правильність та конкретність відповіді на поставлене питання. Позитивним є лаконічність та переконливість під час відповіді.
Тестування	Проводять письмово або за допомогою систем дистанційного навчання. Передбачає вибір однієї/та/або правильної відповіді на конкретне питання передбачене теоретичною частиною

	курсу або його структурним елементом.
Активність (під час обговорення, тощо)	Оцінюванню підлягають частка участі здобувача у вирішенні колективного завдання, активність, вмотивованість та креативність під час обговорення проблемних питань.
Прояв лідерських якостей	Оцінюванню підлягають прояви лідерських якостей, які полягають у здатності генерувати нові ідеї; панорамність мислення; здатність до самоаналізу; здатність працювати в колективі; відповідальність за виконання важливих завдань; потреба в досягненні позитивного результату; здатність вести конструктивні переговори; здатність змінювати стиль керівництва відповідно до конкретної ситуації.

10. Розподіл балів, які отримують студенти (денна, заочна форма навчання)

Поточний (модульний) контроль										Сума
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	100
10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Поліщук О.А. Опорний конспект лекцій з навчальної дисципліни «Основи правознавства» для здобувачів початкового рівня (короткий цикл) вищої освіти спеціальності 181 – Харчові технології освітньої програми Харчові технології. – Умань: Уманський НУС, 2021. 170 с.

2. Поліщук О.А. Методичні рекомендації до практичних занять з дисципліни «Основи правознавства» для здобувачів початкового рівня (короткий цикл) вищої освіти спеціальності 181 – Харчові технології освітньої програми Харчові технології. – Умань: Уманський НУС, 2021. 60 с.

3. Поліщук О.А. Методичні вказівки для виконання самостійної роботи при вивченні дисципліни «Основи правознавства» для здобувачів початкового рівня (короткий цикл) вищої освіти спеціальності 181 – Харчові технології освітньої програми Харчові технології. – Умань: Уманський НУС, 2021. 26 с.

12. Рекомендована література

Базова:

1. Білошкурська З.П., Машковська Л.В., Поліщук О.А., Коваленко-Чукіна І.Г. Правознавство. Навчальний посібник. Умань. ВПЦ. «Візаві». 2019. 739 с.
2. Булеци С.Б., Фазикоша В.Г. Сімейне право України. Підручник. К.: Видавництво «Знання». 2015. 375 с.
3. Гіренко І.В., Білошкурська З.П., Машковська Л.В., Поліщук О.А., Коваленко-Чукіна І.Г. Земельне право. Підручник. Умань: ВПЦ «Візаві», 2019. 711 с.
4. Ємеянов В.М. Кримінальне право України. Науково-практичний посібник. Харків. «Право». 2018. 135 с.
5. Кузьменко О.В. Курс адміністративного права України. Підручник. К.: Юрінком Інтер. 2018. 901 с.
6. Курило В.І., Білошкурська З.П., Бурлака С.І., Поліщук О.А. Договірне право в аграрних відносинах. Підручник. Умань: ВПЦ «Візаві», 2017. 416 с.
7. Курило В.І., Білошкурська З.П., Поліщук О.А. Господарське право. Навчальний посібник. Умань: ВПЦ «Візаві», 2018. 488 с.
8. Кучера В.О. Трудове право України. Навчальний посібник. Львів.: ЛьвДУВС. 2017. 564 с.
9. Логінова М.О., Кафарський В.О. Основи правознавства. Підручник. К.: Центр навчальної літератури. 2014. 568 с.

10. Петришин О. В. Порівняльне правознавство у таблицях: навч. посіб. для юрид. вищ. навч. закл. і ф-тівн. Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. 2-ге вид., змін. Харків : Право, 2018. - 162 с. : табл. - Бібліогр.: с. 162.
11. Перевалова Л. В. Правознавство: хрестоматія для студентів ден. та заоч. форми навчання усіх спец. Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т». Харків : Панов А. М. [вид.], 2019. 220 с.
12. Шишка Р.Б. Цивільне право України . Підручник. К.: Видавництво Ліра-К.: 2018. 736 с.

Додаткова:

Нормативно-правові акти

1. Конституція України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254>.
2. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
3. Господарський кодекс України: [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
4. Земельний кодекс України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>
5. Кодекс законів про працю України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>
6. Кримінальний кодекс України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
7. Кодекс України про адміністративні правопорушення. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>
8. Сімейний кодекс України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>
9. Цивільний кодекс України: Закон України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

13. Інформаційні ресурси

1. Офіційний веб-портал Верховної Ради України
<http://zakon4.rada.gov.ua/laws>
2. Веб-портал органів виконавчої влади України www.kmu.gov.ua
3. Сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України <http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>
4. Сайт Міністерства енергетики та захисту довкілля України
<https://menr.gov.ua/>
5. Офіційний веб-сайт <http://www.udau.edu.ua>
6. Наукова бібліотека УНУС <http://library.udau.edu.ua/>
5. Економіко-правова бібліотека <https://www.pravo.vuzlib.su/>

6. Мего-Інфо - Юридичний портал №1 <http://mego.info/>
7. Правознавець. Електронна бібліотека юридичної літератури
<http://www.pravoznavec.com.ua/>
8. Юридичний портал <https://codex.at.ua/>
9. Сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського
<http://www.nbu.gov.ua/>
10. Сайт Національної парламентської бібліотеки України <http://nplu.org/>
11. Сайт Державної науково-технічної бібліотеки України
<http://www.gntb.gov.ua/ua/>

14.Зміни у робочій програмі на 2021 рік

Зміни, внесені до робочої програми на 2021–2022 навчальний рік, охоплюють:

1. Внесено коригування у розподіл балів, що їх отримують студенти під час вивчення дисципліни;
2. Уточнено кількість аудиторних годин, передбачених змінами, внесеними до навчального плану;
3. Оновлення переліку рекомендованої літератури.